

Tema 11

Síndromes clínics de la parla secundaris a l'alteració dels sistemes motors: disàrtries

1 RESULTATS DE L'APRENTATGE

En finalitzar aquest tema heu de ser capaços de:

- Identificar, classificar i establir un pronòstic aproximat de les disàrtries.
- Determinar les afectacions en la parla dels pacients amb una disàrtria a partir de la seua història clínica.

2 CONCEPTES BÀSICS

Alteració en l'articulació de les paraules (trastorn motor de la parla) causat per la **debilitat o paràlisi dels músculs** que s'utilitzen per a parlar. L'alteració és sempre d'origen **neurològic** i abraça qualsevol símptoma de trastorn motor relatiu a **respiració, fonació, ressonància, articulació i prosòdia**. La lesió pot trobar-se en qualsevol lloc de la via (des de cervell fins al múscle).

3 CLASSIFICACIÓ

Tipus	Localització	Base neuromotora
Espàstica	MS	Espasticitat
Flàccida	MI Parells Cranials	Debilitat
Atàxica	Cerebel	Descoordinació
Hipocinètica	Via extrapiramidal (nuclis basals)	Rigidesa o disminució del marge de moviments.
Hipercinètica	Via extrapiramidal (nuclis basals)	Moviments involuntaris
Apràxia de la parla	Hemisferi esquerre (dominant)	Programació motora
Mixta	Més d'una	Més d'una (Esclerosis Múltiple)

4 DISÀRTRIA ESPÀSTICA (LESIÓ DE LA PRIMERA MOTONEURONA)

Alteració per dany bilateral de la **via corticonuclear i / o corticospinal a nivell de la motoneurona superior** (lesió bilateral de la via piramidal, també coneguda com **Paràlisis Pseudobulbar**, vegeu els Temes 3-4).

Causes: ACV (vegeu tema 12), TCE (vegeu tema 13), lesions desmielinitzants (vegeu tema 8), neoplàsies (vegeu tema 14), infeccions del SNC (vegeu tema 15), malalties degeneratives (vegeu tema 19), etc.

Manifestacions clíniques: Vegeu Tema 4.

Característiques perceptuals de la parla:

DISÀRTRIA ESPÀSTICA	
FONACIÓ	Veü Aspra i Forçada. Accentuació Excessiva i Homogènia (Monovolum).
RESONANCIA	Hipernasalitat.
ARTICULACIÓ	Imprecisió consonàntica
DEGLUCIÓ	Disfàgia: disminució de la força i sensibilitat labial, lingual i mandibular; retard en la resposta de deglució; disminució de la peristalsis faríngia; elevació i tancament de la laringe incomplets, i disfunció cricofaríngia.

5 DISÀRTRIA FLÀCCIDA (LESIÓ DE LA SEGONA MOTONEURONA)

Compromís de la motoneurona inferior dels nervis cranials **V, VII, IX, X i XII (un, alguns o tots)**: alteracions a nivell del nucli motor, els seus axons o la placa neuromuscular.

Causes: ACV (vegeu tema 12), TCE (vegeu tema 13), ELA (vegeu tema 4), tumors del SNC (vegeu tema 14), neuritis, síndromes miastèniques (vegeu el tema 9) i diferents processos musculars distròfics miotònics (vegeu els temes 7 i 10), malaltia de Keneddy (vegeu tema 4), Paràlisis Bulbar (vegeu els temes 3 i 4), etc.

Manifestacions clíniques: Vegeu Tema 4.

Característiques perceptuals de la parla:

DISÀRTRIA FLÀCCIDA general	
FONACIÓ	Paràlisis unilateral de les cordes vocals (poc freqüent): <ul style="list-style-type: none"> - Adducció: veü aspra i volum baix. - Abducció: disminució del volum. Paràlisis bilateral de les cordes vocals (més freqüent): <ul style="list-style-type: none"> - Veü entretallada, estridor inspiratori i frases curtes.
RESONANCIA	Hipernasalitat. Emissió nasal de la veü.
ARTICULACIÓ	Imprecisió consonàntica (consonants oclusives /p/, /t/ i /k/, i fricatives /f/ i /s/ per la disfunció del paladar.
DEGLUCIÓ	Disfàgia: disfunció cricofaríngia.

DISÀRTRIA FLÀCCIDA segons el PC alterat			
TRIGÈMIN	FACIAL	HIPOGLÒS	VAGUE
Dificultat articulatòria en lesions bilaterals	Debilitat musculatura circumoral ↓ Dificultat Bilabials (B-P). Semivocals nasals. Labiodentals (F-V).	Debilitat, atròfia i fasciculacions a la llengua. ↓ Dificultat Consonants linguals (Z- T- D- S- X- G- K)	<p>Vegeu Tema 3</p>

6 DISÀRTRIA ATÀXICA

Alteració circuits del control **cerebel·lós** de la motricitat.

Causes: ACV, TCE i tumors del cerebel, cerebel·litis, Atàxia de Friedreich, Esclerosis Múltiple, etc.

Manifestacions clíniques: Vegeu el Tema 6.

Característiques perceptuals: Les característiques són més evidents **en l'articulació i la prosòdia.**

DISÀRTRIA ATÀXICA	
FONACIÓ	Parla explosiva -variacions excessives del volum. Veu aspra. Tremolor de la veu.
RESONANCIA	Funció velofaríngia normal. Pot hi haver hipernasalitat.
ARTICULACIÓ	Imprecisió consonàntica. Distorsió de vocals. Interrupcions irregulars en l'articulació -parla irregular. Parla lenta.
PROSODIA	Esforç excessiu i compensat -èmfasis vocal excessiu sobre síl·labes que no són accentuades-que dona lloc a patró lent i mesurat. *Parla escandida o entretallada -parla lenta amb pauses després de cada síl·laba- es troba en desús.

La disàrtria atàxica no es presenta en tots els casos de trastorn cerebel·lós.

7 DISÀTRIA HIPERCINÈTICA

Augment en la quantitat i la velocitat dels moviments determinats pel **sistema extrapiramidal**.
 Es classifica d'acord amb la velocitat dels moviments involuntaris (**hipercinèsies ràpides o lentes**).

<p>Tremolor Essencial- d'acció, senil, familiar hereditari, o d'origen orgànic</p>	<p>Alteració de la fonació (articulació i ressonància normals):</p> <ul style="list-style-type: none"> - El tremolor modifica el to i el volum. - Prolongacions de vocals. - To baix amb interrupcions.
<p>Corea (Hipercinèsia Ràpida)*</p>	<p><u>Fonació</u>: veu aspra, so forçat o ofegat, parla entretallada transitòria, variacions de volum. <u>Ressonància</u>: hipernasalitat (43%). <u>Articulació</u>: distorsió consonàntica, interrupció irregular de l'articulació, intervals curts i variacions en la velocitat.</p> <p><small>*Moviments involuntaris ràpids amb to muscular variable.</small></p>
<p>Distonia** i Atetosis*** (Hipercinèsies lentes)</p>	<p><u>Fonació</u>: disfonia espàstica o espasmòdica –disfonia que apareix en un context de trastorns del moviment-, veu aspra, so forçat-ofegat, parla entretallada transitòria, monotonalitat i monovolum. <u>Ressonància</u>: problemes tancament velofaringi, hipernasalitat, falta control paladar <u>Articulació</u>: imprecisió prominent en consonants, interrupcions irregulars de l'articulació.</p> <p><small>**Moviments involuntaris lents, retorçats i sostinguts durant períodes llargs de temps amb hipertonía. ***Moviments involuntaris lents i retorçats amb hipertonía que incrementen amb l'activitat voluntària.</small></p>
<p>Discinèsia Tardana****</p>	<p>Moviments aleatoris constants dels llavis i la llengua: “captura de mosques”-la llengua es mou involuntàriament cap a dins i cap a fora.</p> <p><small>****Moviments coreiforms rítmics i mioclònies, amb una incidència elevà del moviments orals anòmals.</small></p>

Mª Dolores Ortiz-Masià, MD, PhD

8 DISÀRTRIA HIPOCINÈTICA

Disminució en la **quantitat i velocitat** dels moviments per compromís del **sistema extrapiramidal**.

Causes: malaltia de Parkinson (idiopàtic, per tòxics, etc).

Manifestacions clíniques: Vegeu el Tema 5.

Característiques perceptuals

DISÀRTRIA HIPOCINÈTICA	
FONACIÓ	Veu ronca (45% dels pacients). Veu aspra i buida. Veu entretallada i tremolosa . Disfonia – característica clínica inicial. Monotono, monovolum i disminució de la intensitat.
RESONANCIA	Hipernasalitat (10% dels pacients).
ARTICULACIÓ	Imprecisió (continuitat i estridor) en consonants oclusives, semi oclusives i fricatives.
PROSODIA	Trastorn de la velocitat d'expressió Disfluïdesa –repetició compulsiva de formes i síl·labes. Palilàlia –repeticions de paraules i frases.

9 APRÀXIES

Trastorn dels **moviments apresos** que es deuen a paràlisis, debilitat o no coordinació. Hi ha una **alteració de la integració dels components motors** necessaris per la realització d'un acte motor complex.

Apràxia Oral	Apràxia de la Parla
Incapacitat per realitzar amb el músculs de la laringi, la faringi, la llengua i les galtes moviments no relacionats amb la parla.	Alteració de la capacitat per a la realització de moviments voluntaris de la parla en absència de paràlisis, debilitat de la musculatura de la parla.

10 APRÀXIES VS DISÀRTRIES

APRÀXIES	DISÀRTRIES
<u>Substitucions dels sons</u> -no permeten expressar el so desitjat.	<u>Distorsions del sons</u> - so relacionat amb el so desitjat.
<u>Errors inconstants</u> per incorrecta de planificació	<u>Substitucions inconstants</u> del sons per falta de coordinació
<u>Tanteig</u> vocal i no vocal	No tanteig
Dificultat <u>planificació</u> motora	Sense dificultat en la planificació motora